

Rafał KUBICKI

Instytut Historii Uniwersytetu Gdańskiego

Akta rejencji w Gdańsku i Kwidzynie oraz Nadprezydium Prowincji Prusy Zachodnie dotyczące kasat klasztorów przeprowadzonych w pierwszej połowie XIX w.

Badania nad losem klasztorów likwidowanych w XIX w. przez władze pruskie na Pomorzu Wschodnim i ziemi chełmińskiej wymagają dokładnego rozpoznania zachowanych materiałów archiwalnych. Prezentowany tu wykaz zawiera zestawienie źródeł wytworzonych właśnie w trakcie kasaty klasztorów w urzędach administracji szczebla prowincjonalnego i rejencyjnego na terenie ówczesnej prowincji Prusy Zachodnie.

Proces dokonywanej przez władze pruskie na tym obszarze kasaty klasztorów opierał się na kilku założeniach¹. Nadrzędnym celem było wyeliminowanie klasztorów, a przynajmniej poważne ograniczenie ich roli jako instytucji Kościoła katolickiego i ich oddziaływania na miejscową ludność polską. Problemem dla władz pruskich było także to, że klasztory nie podlegały pełnej kontroli miejscowych władz państwowych i kościelnych. Chodziło wreszcie o przejęcie majątków klasztornych oraz ewentualne przekazanie ich na cele edukacyjne i wsparcie kształcenia kleru diecezjalnego². Znaczenia nie miała natomiast, wskazana w edykcje kasacyj-

1 Ogólnie na temat kasat klasztorów na tych terenach zob. E. PISZCZ, *Polityka kasacyjna władz pruskich wobec klasztorów diecezji chełmińskiej*, „Studia Pelplińskie”, 2, 1971, s. 89–116; P. P. GACH, *Kasaty zakonów na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773–1914*, Lublin 1984, s. 125–131, 137–145; K. WAJDA, *Kasata zakonów i jej oddźwięk społeczny na Pomorzu w XIX w.*, „Studia Pelplińskie”, 18, 1987, s. 95–109. Studia szczegółowe dla poszczególnych zakonów zob. J. A. MAZUREK, *Kasata zakonu bernardynów w zaborze pruskim*, [w:] H. E. WYCZAŃSKI (red.), *Studia z historii Kościoła w Polsce*, t. 1, Warszawa 1972, s. 435–529; R. KUBICKI, *Kasata klasztorów dominikańskich na terenie prowincji Prusy Zachodnie w latach 1818–1835 i jej skutki*, [w:] M. DERWICH (red.), *Kasaty klasztorów na obszarze dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów i na Śląsku na tle procesów sekularyzacyjnych w Europie*, t. 2: *Kasaty na Śląsku Pruskim i na ziemiach zaboru pruskiego* (Opera ad Historiam Monasticam Spectantia, curavit Marcus DERWICH, Series I: Colloquia, 8/II), Wrocław 2014, s. 375–387.

2 Na ten ostatni aspekt kasaty klasztorów w prowincjach Prusy i Poznań wskazywano na posiedzeniu Preußische Staatsministerium z 2 III 1831 r., w którym brał udział minister wyznań Karl Sigmund Franz Freiherr vom Stein zum Altenstein, zob. *Die Protokolle des Preußischen Staatsministeriums*, wyd. Ch. RATHGEBER, t. 2: *6. Januar 1830 bis 2. Juni 1840* (Acta Borussica, NF, 1), Hildesheim i in. 2004, s. 69, nr 38.

nym z 30 X 1810 r., motywacja finansowa, a więc chęć ratowania skarbu państwa³. W związku z tym proces kasat klasztorów w prowincji Prusy Zachodnie rozłożony był na wiele lat⁴. Pierwszym krokiem do ich likwidacji był zakaz przyjmowania nowych kandydatów do klasztorów i dokładna ewidencja ich składu osobowego. Kolejnym działaniem stało się szczegółowe opisanie majątku klasztorowego, w tym stanu zabudowań klasztornych i kościoła, wyposażenia trwałego i posiadanego kapitału. Podejmując decyzję o kasacie kolejnych klasztorów (decyzję o kasacie poszczególnych zgromadzeń podejmowano oddzielnie), przyjęto zasadę samofinansowania się całego przedsięwzięcia. Polegało to na tym, że majątek po likwidacji danego konwentu miał posłużyć do zabezpieczenia materialnego opuszczających go zakonników, których przenoszono do kilku lub jednego klasztoru centralnego. Nie przebiegało to jednak wbrew pozorom w sposób z góry przyjęty. Lektura źródeł dotyczących konkretnych przypadków wykazuje raczej, że decyzje podejmowano pod wpływem bieżących okoliczności, często zmieniając wcześniejsze plany i założenia.

1. Podstawy prawne i organizacja kasat oraz wytwarzana dokumentacja

Podstawą prawną do przeprowadzenia kasat klasztorów w Prusach był edykt z 30 X 1810 r.⁵ W związku z tym, że w praktyce nie został on wówczas wprowadzony w życie na terenie prowincji Prusy Zachodnie, w przypadku likwidacji poszczególnych klasztorów wydawano odrębny rozkaz gabinetowy króla (*Cabinet Order*), określający, jakie mają być losy zarówno jego mienia, jak i sekularyzowanych zakonników. Decyzja ta przekazywana była następnie do nadprezydenta i dalej do rejencji i landrata (starosty), którzy brali udział w jej praktycznej realizacji.

Przeprowadzanie kasaty każdego klasztoru pociągało za sobą oczywiście konieczność opracowania odpowiedniej dokumentacji, opisującej podejmowane działania. W związku z tym w poszczególnych urzędach zaangażowanych w te działania powstawały szczegółowe akta kasacyjne. Podstawowa dokumentacja kasacyjna gromadzona była w aktach rejencji w Kwidzynie i Gdańsku. Jednocześnie jednak

3 *Edikt über die Einziehung sämtlicher geistlicher Güter in der Monarchie vom 30. Oktober 1810*, [w:] *Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten*, Berlin 1810, nr 2.4, s. 32.

4 Proces likwidacji klasztorów na tych terenach rozpoczął się jeszcze przed wydaniem formalnego edyktu kasacyjnego z 1810 r. W tym czasie władze pruskie dążyły do zniesienia klasztorów, uzasadniając to potrzebą innego przeznaczenia ich majątku. Przykładem jest faktyczne zniesienie klasztoru franciszkanów w Chełmnie, motywowane chęcią poprawienia sytuacji miejscowego szpitala prowadzonego przez siostry miłosierdzia. Źródła dotyczące tych działań znajdują się m.in. w zespołach aktowych Kamery Wojny i Domen w Kwidzynie (Kriegs- und Domänenkammer Marienwerder) Archiwum Państwowego w Gdańsku (dalej: APG), zespół nr 8, oraz Wyższego Sądu Krajowego w Kwidzynie (Oberlandersgericht Marienwerder) APG, zespół nr 97, których tu bliżej nie omówiono.

5 *Edikt über die Einziehung*, s. 32.

dane bardziej syntetyczne, dotyczące kasaty poszczególnych klasztorów, gromadzono w urzędzie Naczelnego Prezydium Prowincji Prus Zachodnich (później Prowincji Prusy)⁶. Co więcej, dokumentacja dotycząca kasaty konkretnych klasztorów, zawierająca decyzje ministerialne i rozkazy gabinetowe, powstawała również w Ministerstwie Spraw Duchownych, Szkolnictwa i Medycyny w Berlinie (Ministerium der geistlichen, Unterrichts- und Medicinalangelegenheiten) późniejszym Ministerstwie Wyznań (Kultusministerium)⁷. W związku z tym przebieg kasaty każdego klasztoru można śledzić w aktach tworzonych na trzech wspomnianych szczeblach administracji rządowej. Niestety, nie wszystkie te akta zachowały się do naszych czasów, gdyż w okresie II wojny światowej zniszczeniu uległy zwłaszcza te powstałe w Naczelnym Prezydium, a częściowo także w rejencjach, a więc zawierające najbardziej szczegółowe informacje. W tej sytuacji nieraz trzeba się odwoływać do bardziej ogólnych akt szczebla ministerialnego, które nie zawierają jednak zazwyczaj oryginalnych dokumentów kasacyjnych, lecz jedynie odpisy, sprawozdania i zestawienia o charakterze syntetycznym.

W skład materiałów dotyczących kasaty klasztorów wchodzi, zgodnie z ogólną praktyką kancelaryjną obowiązującą w systemie dziennikowym kancelarii pruskiej, akta ogólne (*acta generalia*), zawierające wytyczne i instrukcje na temat postępowania przy przeprowadzaniu kasat, oraz akta szczegółowe (*acta specialia*), a więc te dokumentujące dokładny przebieg kasaty każdego klasztoru⁸. Na kolejnych etapach przygotowania kasaty danego domu zakonnego powstawały akta gromadzące w kilku poszytach sprawy w układzie rzeczowym, wewnątrz poszytów układane chronologicznie, dla każdego klasztoru oddzielnie. Wytwarzano je zgodnie ze stosowanym planem akt, grupując w następujących seriach: „Klosterpersonal...” – akta rejestrujące personel i składy osobowe klasztorów jeszcze przed kasatą, „Aufhebung...” – właściwe akta kasacyjne danego klasztoru, „Vermögen...” – akta zarządu nad majątkiem poklasztorowym i „Bauangelegenheiten...” – akta dotyczące spraw budowlanych w budynkach i kościołach poklasztorowych. Dwie ostatnie serie dotyczyły zarówno dokumentacji wytworzonej jeszcze w okresie, gdy klasztor działał, jak i przede wszystkim późniejszych losów majątku trwałego, przekazywanego na inne cele kościelne lub państwowe.

6 Ogólnie na temat struktury administracji pruskiej szczebla prowincjonalnego w Prusach Zachodnich zob. M. BÄR, *Die Behördenverfassung in Westpreußen seit der Ordenszeit* (Sonderschriften des Vereins für Familienforschung in Ost- und Westpreußen e.V., 62), Danzig 1912, s. 171–185; S. GIERSEWSKI, *Naczelne władze Prus Zachodnich (1772–1920). Zmiany administracyjne a sukcesje registratur*, „Archeion”, 33, 1960, s. 81–97; P. LETKEMANN, *Die Preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Danzig 1815–1870* (Wissenschaftliche Beiträge zur Geschichte und Landeskunde Ost-Mitteleuropas, 80), Marburg-Lahn 1967, s. 12–45 (na temat kasaty klasztorów krótka wzmianka na s. 218).

7 Pruskie Ministerstwo Wyznań, sprawujące nadzór państwowy nad kościołami, utworzono w 1817 r.

8 Zob. I. RADTKE, *Akta spraw w systemie kancelarii pruskiej*, „Archeion”, 78, 1984, s. 163–192.

2. Wartość badawcza dokumentacji kasacyjnej i jej stan zachowania

Dokumentacja dotycząca kasaty klasztorów zawiera niezwykle cenne dane, opisujące nie tylko sam jej proces, ale również wiele materiałów wytwarzanych już po formalnej likwidacji klasztorów, przedstawiających m.in. losy ich zabudowań i kościołów. W zależności od szczebla administracyjnego, na którym była wytwarzana dokumentacja, zawiera ona dane o różnym stopniu szczegółowości. Najobszerniejsza jest ta wytworzona i zgromadzona w urzędach rejencyjnych. Znajduje się tam nie tylko korespondencja prowadzona z zakonnikami likwidowanego klasztoru, wytyczne przysyłane do rejencji i sprawozdawczość do władz naczelnych (Nadprezydium i ministerstwa), ale przede wszystkim właściwe protokoły kasacyjne, inwentarze majątku, czasem spisy bibliotek i wyposażenia kościołów oraz bieżąca korespondencja urzędników odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzenie kasaty danego klasztoru. Szczegółowe zestawienia majątku klasztorowego, funduszu mszalnego oraz stanu przejmowanych kościołów i zabudowań klasztorowych są niezwykle cennym źródłem do poznania rzeczywistego stanu klasztorów tuż przed ich formalną kasatą i ich losów w późniejszym czasie.

Na różny stan zachowania dokumentacji kasacyjnej klasztorów miały wpływ losy zespołów archiwalnych, w których je gromadzono. W okresie międzywojennym akta rejencji w Gdańsku⁹ i Kwidzynie¹⁰ oraz Nadprezydenta Prus Zachodnich zostały rozczłonkowane, a prawie wszystkie akta ogólne (*acta generalia*) wywieziono do Tajnego Archiwum Państwowego Pruskich Dóbr Kultury w Berlinie Dahlem (Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin) i innych placówek. Te rozdzielone wówczas akta później – w wyniku działań wojennych – zostały częściowo zniszczone¹¹. Akta, które przetrwały wojnę na terenie Polski, zgromadzono i opracowano ponownie w Archiwum Państwowym w Gdańsku. Pozostałe zebrane zostały w Tajnym Archiwum Państwowym Pruskich Dóbr Kultury w Berlinie Dahlem i Archiwum Centralnym (Zentral Archiv) w Merseburgu w ówczesnej

9 K. SCHOTTMÜLLER, *Die Einrichtung der Königlichen Regierung in Danzig vor 100 Jahren*, „Zeitschrift des Westpreußischen Geschichtsvereins”, 57, 1917, s. 1–66.

10 H. MIES, *Die preußische Verwaltung des Regierungsbezirks Marienwerder (1830–1870)* (Studien zur Geschichte Preussens, 17), Köln-Berlin 1972, s. 9–10.

11 W sprawie charakterystyki wywiezionych akt i strat wojennych w ich zasobach zob. Cz. BIERNAT, *Spór archiwalny polsko-gdańsko-niemiecki w okresie międzywojennym, 1919–1939*, Warszawa 1969, s. 134–150; *Archiwum Państwowe w Gdańsku. Przewodnik po zasobie do 1945 roku*, oprac. Cz. BIERNAT, Warszawa-Lódź 1992, s. 72–80. Z zespołu akt Nadprezydium Prowincji w Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin (dalej: GStA PK), XIV. HA, Rep. 162 zachowały się jedynie cztery jednostki (0,16 mb). Zniszczeniu uległo natomiast około 600 poszytów akt z lat 1816–1878, w tym także akta dotyczące sekularyzacji klasztorów i zarządzania majątkiem poklasztorowym z lat 1818–1869, zob. Cz. BIERNAT, *Spór archiwalny*, s. 134; *Übersicht über die Bestände des Geheimen Staatsarchivs in Berlin Dahlem, cz. 1: Provinzial- und Lokalbehörde*, oprac. H. BRANIG, R. BLISS, W. BLISS, Köln-Berlin 1966, s. 148.

Niemieckiej Republice Demokratycznej¹². Z tego ostatniego w latach 1966–1972 powróciła do Polski przechowywana tam część akt Rejencji w Kwidzynie. Akta te złożono wówczas w magazynach ówczesnego Powiatowego Archiwum Państwowego w Malborku (od 1976 r., po dokonanych przekształceniach, Archiwum Państwowego w Elblągu z siedzibą w Malborku)¹³. W późniejszym czasie akta te zostały zewidencjonowane i są dostępne dla badaczy. Na skutek tych wydarzeń akta Rejencji w Kwidzynie znajdują się obecnie w zasobach trzech archiwów: w Gdańsku, Elblągu (z siedzibą w Malborku) i Berlinie. Podobnie jest w przypadku materiałów dotyczących kasaty klasztorów.

Stan zachowania akt kasacyjnych dotyczących poszczególnych klasztorów jest różny. Często jedynymi dostępnymi dziś źródłami są posyty wytworzone w aktach Ministerstwa Wyznań, przechowywane w archiwum w Berlinie Dahlem¹⁴. W tej sytuacji pełne informacje na temat pierwotnie wytworzonej dokumentacji kasacyjnej klasztorów przynoszą jedynie, szczęśliwie zachowane, dawne inwentarze wymienionych zespołów¹⁵.

Na podstawie zawartych w nich informacji i aktualnych inwentarzy wymienionych zespołów poniżej zestawiono dane o wszystkich wytworzonych w związku z tym jednostkach archiwalnych. Stworzono w ten sposób wykaz akt powstałych pierwotnie w związku z procesem kasaty klasztorów istniejących w pierwszej połowie XIX w. na terenie ówczesnej prowincji Prusy Zachodnie¹⁶.

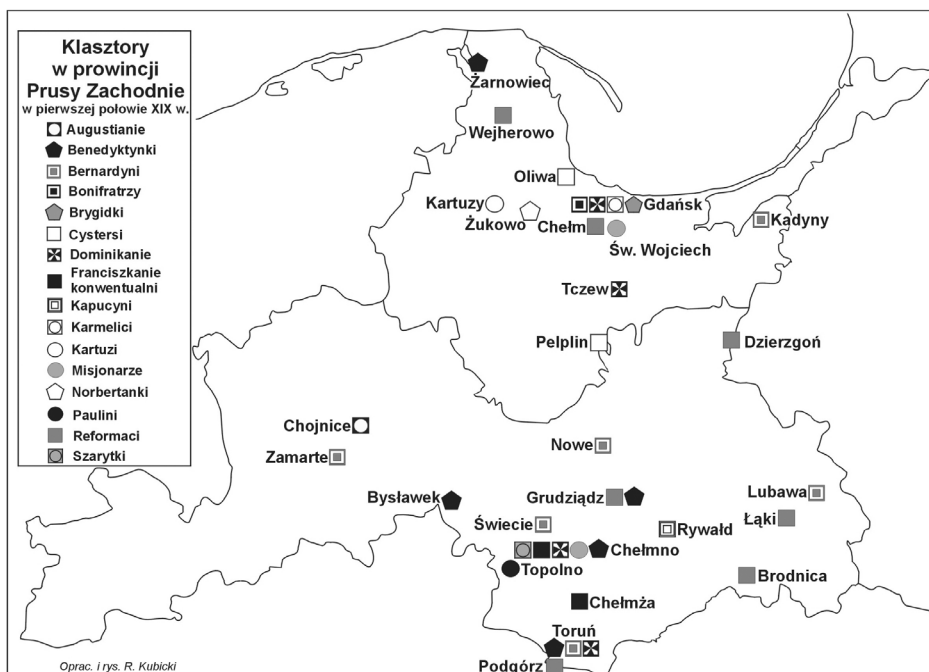
12 Sumaryczny przegląd zawartości akt rejencji w Gdańsku i Kwidzynie zgromadzonych w Berlinie zob. *Übersicht über die Bestände*, s. 81–105. W przypadku Rejencji w Kwidzynie wskazano tam również na następujące posyty dotyczące klasztorów: *Klöster (2, 1823–1834)*, *Klöster und Stifte, Allgemeines (6, 1808–1835)*, *Schwet, Bernhardinerkloster (1, 1810–1818)*, *Topolno Krs. Schwet, Paulinerkloster (1, 1811)* (*ibidem*, s. 89, 91, 94).

13 *Archiwum Państwowe w Elblągu z siedzibą w Malborku. Informator o zasobie archiwalnym*, oprac. A. WELNIAK, Warszawa 2003, s. 13–14, 23; A. WELNIAK, *Charakterystyka zasobu Archiwum sprzed 1945 roku*, [w:] *Ex praesenti praeteritum. Księga pamiątkowa jubileuszu 60-lecia Archiwum Państwowego w Elblągu z siedzibą w Malborku*, Malbork 2012, s. 25–26. Według innych danych przekazanie części akt Rejencji w Kwidzynie miało nastąpić w 1963 r., zob. *Archiwum Państwowe w Gdańsku*, s. 78.

14 Spis akt kasacyjnych klasztorów z terenu prowincji Prusy Zachodnie, zgromadzonych tam w zespole aktowym Ministerstwa Wyznań, znajduje się w tym tomie jako załącznik do mojego artykułu *Wybrane źródła dotyczące kasaty klasztoru dominikanów w Tczewie wytworzone w Ministerstwie Wyznań (Kultusministerium) w Berlinie* w niniejszym tomie.

15 Dane te zawierają inwentarze Rejencji w Gdańsku i Naczelnego Prezydium Prowincji Prus Zachodnich do dziś używane w ewidencji Archiwum Państwowego w Gdańsku, a także dawny inwentarz zespołu *Rejencji w Kwidzynie*, przechowywany obecnie w zespole aktowym gdańskiego Archiwum Państwowego (Staatsarchiv Danzig), APG 280/320–322.

16 Prezentowane w przypisach dodatkowe informacje o materiałach dotyczących kasat, znajdujących się w innych zespołach aktowych, nie są pełne, a sam problem wymaga w przyszłości odrębnego opracowania. W związku z tym należy przeprowadzić przede wszystkim uzupełniającą kwerendę w zasobie Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin.

3. Spis jednostek aktowych dotyczących kasaty klasztorów w dawnej prowincji Prusy Zachodnie, wytworzonych w urzędach rejencji w Gdańsku i Kwidzynie oraz Nadprezydium Prowincji Prusy Zachodnie w Gdańsku

Zastosowane skróty

APE – Archiwum Państwowe w Elblągu z siedzibą w Malborku
 APG – Archiwum Państwowe w Gdańsku
 GStA PK – Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin
 sd – sygnatura dawna
 sr – sygnatura registraturalna

Zestawienie zespołów aktowych

APE 59 – Rejencja w Kwidzynie (*Regierung Marienwerder*)
 APG 6 – Naczelne Prezydium Prowincji Prusy Zachodnie w Gdańsku (*Oberpräsidium der Provinz Westpreußen in Danzig*)

APG 8 – *Kamera Wojny i Domen w Kwidzynie (Kriegs- und Domänenkammer Marienwerder)*

APG 9 – *Rejencja w Gdańsku (Regierung Danzig)*

APG 10 – *Rejencja w Kwidzynie (Regierung Marienwerder)*

* – akta wymienione w przedwojennym inwentarzu zespołu *Rejencji w Kwidzynie*, których nie ma obecnie w Archiwum Państwowym w Gdańsku i Archiwum Państwowym w Elblągu z siedzibą w Malborku

AKTA OGÓLNE DOTYCZĄCE KASATY KLASZTORÓW W PROWINCJI PRUSY ZACHODNIE¹⁷

akta zaginione APG 6/829: *Die halbjährlich einzureichenden Verzeichnisse von dem Personal der Klöster des Kulm und des Michelauer Kreises und des Danziger Territoriums*, Bd. I, 1817–1818.

akta zaginione APG 6/830: *Die halbjährlich einzureichenden Verzeichnisse von dem Personal der Klöster des Kulm und des Michelauer Kreises und des Danziger Territoriums*, Bd. II, 1819–1822.

akta zaginione APG 6/833: *Die Nachweisungen über die Klöster des neuländischen Teils der Provinz*, 1823–1832.

akta zaginione APG 6/880: *Die Vermögensangelegenheiten des Klosters Wisseck*, 1817.

akta zaginione APG 6/883: *Die Verbesserung des Schulwesens und die Verwendung einiger Kapitalien der Klöster*, 1834.

APG 6/831: *Die Nachweisungen des Personals in den Klöstern des altländischen Teils der Provinz seit 1819*, Bd. I, 1819–1824.

APG 6/832: *Die Nachweisungen des Personals in den Klöstern des altländischen Teils der Provinz seit 1819*, Bd. II, 1821–1824.

APG 10/2148: *Verfassung und Vermögen der Klöster in den wiedereroberten Kreisen Kulm und Michelau*, 1817–1832 (sd 181/5425)¹⁸.

* 181/4768: *Die intendierte Aufhebung der in Westpreussen befindlichen Klöster und die Machinationen verschiedener Klostergeistlichen*, 1809–1810.

* 181/5265: *Säkularisation und Habilitation der Mönche zum Weltgeistlichen Stande*, (1808) 1820–1835.

* 181/5270: *Eingeschlichne und vertriebene Klostergeistliche*, 1809–1829.

* 181/5290: *Stifter, Klöster und geistliche Orden*, 1810.

17 Ponadto w GStA PK, XIV. HA, Rep. 181: *Klöster (2, 1823–1834)*.

18 W przypadku akt Rejencji w Kwidzynie (dawny Rep. 181 w archiwum w Gdańsku) przechowywanych w archiwach w Gdańsku i Elblągu (z siedzibą w Malborku) w nawiasach okrągłych podano dodatkowo dawne sygnatury archiwalne. Akta zostały oznaczone nimi w przedwojennym inwentarzu zespołu, gdy był on jeszcze w całości przechowywany w archiwum gdańskim. Ułatwi to orientację w pozostałych materiałach, które bez zmiany sygnatur przechowywane są w GStA PK w Berlinie.

* 181/5332: *Allgemeine Verfassung und Subordenationsverhältnisse der Klöster*, 1809–1827.

* 181/5423: *Umsetzung und Befugnisse der Ordensprovinziale*, 1819–1832.

* 181/7323: *Verzeichnisse der Büchereien der Stifter zu Christburg und Podgorz, der Reformaten zu Lonk und Strasburg sowie der Bernhardiner und Dominikaner zu Thorn*, 1821.

* 181/7540: *Heimfall des Heermeistertums Sonnenburg mit den zugehörigen Johanniterkommenden an den Staat*, 1811.

W Archiwum Państwowym w Gdańsku znajdują się mikrofilmy części poszytów Rejencji w Gdańsku, zgromadzonych w berlińskim GStA PK, XIV. HA, w tym:

GStA PK, XIV. HA, Rep. 180/2066: *Benutzung der Gebäude der aufzuhebenden Klöster und deren Einrichtung zu polizeilichen Instituten*, Bd. I, 1810.

GStA PK, XIV. HA, Rep. 180/3738: *Dotierungsangelegenheiten des Bistums Culm zu Pelplin und Überweisung des Vermögens und der Revenuen der Klöster Carthaus und Pelplin*, 1827–1836.

GStA PK, XIV. HA, Rep. 180/3742: *Aufhebung der Klöster und wegen eines zu bildenden Säkularisationsfonds*, Bd. I: 1834–1838, Bd. II: 1838–1845.

GStA PK, XIV. HA, Rep. 180/5100: *Feuerversicherung der dem Domänenfiskus zugefallenen Gebäuden von den aufgehobenen Klöster*, 1835–1852.

AUGUSTIANIE-EREMICI

CHOJNICE¹⁹

APG 10/3512: *Gesuch des Augustiner-Klosters in Konitz wegen des Mönchsees*, 1800–1809 (sd 181/7394).

APG 10/3513: *Verfassung des Augustiner Klosters in Konitz*, 1808–1812 (sd 181/7398).

APG 10/3514: *Vermögen des aufgehobenen Augustiner-Klosters in Konitz*, Bd. I, 1809–1822 (sd 181/7399).

APG 10/3515: *Vermögen des aufgehobenen Augustiner-Klosters in Konitz*, Bd. II, 1823–1837 (sd 181/7400).

APG 10/3516: *Berichtigung des Vermögens des Augustiner Klosters zu Konitz*, Kommunal-Akten 1812–1815 (sd 181/7401).

APG 10/3517: *Personal des Kloster in Konitz*, 1809–1819 (sd 181/7395).

APG 10/3518: *Kloster Aufhebung (Augustiner) in Konitz*, Bd. I, 1811–1822 (sd 181/7396).

APG 10/3519: *Kloster Aufhebung (Augustiner) in Konitz*, Bd. II, 1822–1860 (sd 181/7397).

¹⁹ Inne materiały znajdują się w Archiwum Państwowym w Bydgoszczy (dalej: APB), nr 433: *Klasztor augustianów w Chojnicach*, zob. Z. KRATOCHWIL, *Augustianie w Chojnicach (1356–1819)*, „Rocznik Gdański”, 49, 1989, 1, s. 23–24, 32–35.

APG 10/3520: *Fiskus (Gymnasialkolleg zu Konitz) wider Landschaftsdirektor v. Lukowitz wegen Hyp. Zinsen vom Gute Zabno für den Augustiner Kloster in Konitz*, 1822–1823 (sd 181/6216).

APG 10/3521: *Fiskus (Gymnasialkolleg zu Konitz) wider Landschaftsdirektor v. Lukowitz wegen Hyp. Zinsen vom Gute Zabno für den Augustiner Kloster in Konitz*, 1824–1830 (sd 181/6217).

APG 10/3522: *Fiskus (Augustiner Kloster zu Konitz) wider Landschaftsdirektor v. Lukowitz auf Czersk wegen einer Hypothek auf Zeisgendorf*, 1818–1819 (sd 181/6130).

APG 10/3523: *Fiskus wider Landschaftsdirektor v. Lukowitz wegen Hypothek Zinsen vom Gute Zabno für das Augustinerkloster zu Konitz*, 1831–1845 (sd 181/6230).

APG 10/3524: *Fiskus wider die Pruszaksche erbschaft. Liquidationsmasse wegen Schulden an den kathol. Hauptgymnasialfonds (früher an das Augustinerkloster zu Konitz)*, 1835–1844 (sd 181/6125).

APG 10/3525: *Verteilung der Kaufgelder von Zabno unter die Gläubiger u. a Augustinerkloster zu Konitz*, 1840–1841 (sd 181/6230a).

APG 10/3303: *Vermögen des Augustinerklosters*, Kommunal-Akten, 1811 (sd 181/7378).

BENEDYKTYNKI²⁰

BYSŁAWEK²¹

akta zaginionie APG 6/843: *Kloster zu Bislawek, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1777–1841.

APG 10/2681: *Bauangelegenheiten bei dem Benediktiner-Nonnenkloster in Bislawek*, 1825–1850 (sd 181/6267).

APG 10/2682: *Kloster-Verfassung Bislawek*, 1809–1827 (sd 181/6268).

APG 10/2683: *Vermögenszustand des Benediktiner-Nonnen-Klosters in Bislawek*, 1809–1815 (sd 181/6271).

APG 10/2684: *Vermögenszustand des Benediktiner-Nonnen-Klosters in Bislawek*, Bd. II, 1816–1826 (sd 181/6272).

APG 10/2685: *Vermögenszustand des Benediktiner-Nonnen-Klosters in Bislawek*, Bd. III, 1826–1853 (sd 181/6273).

APG 10/2686: *Acta des Personale im Kloster Bislawek*, 1809–1829 (sd 181/6274).

APG 10/2687: *Aufhebung des Klosters in Bislawek*, 1810–1875 (sd 181/6276).

20 M. BORKOWSKA, *Zakony żeńskie w Polsce w epoce nowożytnej* (Dzieje Chrześcijaństwa Polski i Rzeczypospolitej Obojga Narodów, 2: Wiek XVI–XVIII, 8), Lublin 2010, s. 290.

21 Informacje o dalszych materiałach archiwalnych zob. *ibidem*, s. 289–291, 302–303.

APG 10/2688: *Übergabe der Infirmarie zu Bislawek an die Barmherzigen Schwestern zu Kulm*, 1849–1872 (sd 181/6270).

APG 10/2689: *Austuung der Klosterländereien in Bislawek*, 1822–1850 (sd 181/6269).

APG 10/8674: *Absetzung der Reparaturen der Klostergebäude Bislawek, vom Amtsetat Tuchel*, 1840–1858 (sd 181/10736).

CHELMNO

akta zaginione APG 6/856: *Die Verfassung des Benediktiner-Nonnen-Klosters zu Kulm*, Bd. II, 1820–1838.

APG 10/1798: *Einrichtung eines Instituts zur Behandlung der Kranken im Kloster der barmherzigen Schwestern in Kulm*, 1816–1840 (sd 181/6335).

APG 10/1799: *Das Institut zur Behandlung der Kranken im Kloster der barmherzigen Schwester in Kulm*, 1870–1917.

APG 10/3602: *Kommissionsverhandlungen über die bessere Organisation (Schwesterkloster zu Kulm)*, 1821 (sd 181/6341).

APG 10/3603: *Austuung von Grundstücken des Institut der Barmherzigen Schwestern in Kulm*, 1822–1830 (sd 181/6345).

APG 10/3604: *Austuung von Grundstücken des Stiftshufen in Simonsdorfer Felde, zugehörig dem Institut der Barmherzigen Schwestern in Kulm*, 1822–1840 (sd 181/6346).

APG 10/3605: *Vermögen des Benediktinernonne Klosters in Kulm*, Bd. I, 1815–1826 (sd 181/6336).

APG 10/3606: *Vermögen des Benediktinernonne Klosters in Kulm*, Bd. II, 1826–1828 (sd 181/6337).

APG 10/3607: *Vermögen des Benediktinernonne Klosters in Kulm*, Bd. III, 1828–1832 (sd 181/6338).

APG 10/3608: *Vermögen des Benediktinernonne Klosters in Kulm*, Bd. IV, 1832–1840 (sd 181/6339).

APG 10/3609: *Vermögen des Benediktinernonne Klosters in Kulm*, Bd. V, 1841–1859 (sd 181/6340).

APG 10/3610: *Benediktinerkloster zu Kulm, Personalakten*, 1815–1829 (sd 181/6343).

APG 10/3611: *Aufhebung des Benediktinerklosters zu Kulm*, 1821–1829 (sd 181/6344).

APG 10/3612: *Schuld des Bürgers Johann Nepomucen Langowski zu Kulm an das Benediktinerkloster daselbst*, 1822–1827 (sd 181/6342).

APG 10/3613: *Fiskus wider Joh. Langowskische Erben wegen Zinsschulden (für Benediktinerkloster zu Kulm)*, 1823–1827 (sd 181/6172).

APG 10/3614: *Subhastation des Gutes Alt Fietz wegen Schuld an das Benediktinerkloster zu Kulm*, 1824–1828 (sd 181/6097).

APG 10/3615: *Fiskus wider Bürger Heberlein zu Graudenz (Nr. 7) wegen Schuld an das Benediktinerkloster zu Kulm*, 1830–1833 (sd 181/6248).

APG 10/3616: *Fiskus wider Bürger Stachowskische Eheleute wegen rückständiger Zinsen an das Benediktinerkloster zu Kulm*, 1832–1833 (sd 181/6151).

APG 10/3617: *Fiskus wider Flemingsache Eheleute zu Kokocko wegen Schuldforderung ehemaligen Benediktinerkloster zu Kulm*, 1834–1836 (sd 181/6251).

APG 10/3618: *Fiskus wider Bürger Czaster zu Kulm wegen rückständiger Zinsen an das Benediktinerkloster*, 1834 (sd 181/6118).

GRUDZIĄDZ

akta zaginionie APG 6/863: *Das Benediktiner-Kloster zu Graudenz, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1823–1837.

APG 10/2943: *Bau Nonnen Kloster Graudenz*, 1809–1830 (sd 181/6630).

APG 10/2944: *Verfassung des Benediktiner-Nonnen-Klosters in Graudenz*, 1809 (sd 181/6631).

APG 10/2945: *Vermögen des Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. I, 1809–1817 (sd 181/6649).

APG 10/2946: *Vermögen des Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. II, 1817–1825 (sd 181/6650).

APG 10/2947: *Vermögen des Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. III, 1825–1836 (sd 181/6651).

APG 10/2948: *Vermögen des Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. IV, 1836–1844 (sd 181/6652).

APG 10/2949: *Vermögen des Nonnen Klosters in Graudenz*, 1809–1836 (sd 181/6648).

APG 10/2950: *Aufhebung des Benediktiner Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. I, 1811–1839 (sd 181/6637).

APG 10/2951: *Aufhebung des Benediktiner Nonnen Klosters in Graudenz*, Bd. II, 1839–1862 (sd 181/6638).

APG 10/2952: *Benediktinerinnenkloster (Graudenz) wegen Subhastation von Jasz Nr. 67, Czersk Nr. 34 und Kompelwitz Nr. 92*, 1828–1830 (sd 1818/6244).

APG 10/5734: *Lehr und Industrieschule für Mädchen im Nonnenkloster in der Stadt Graudenz*, 1815 (sd 181/8481).

* 181/6647: *Verfassung*, 1809–1813.

* 181/6653: *Benediktinernonnenkloster, Bausachen*, 1809–1830.

TORUŃ

akta zaginionie APG 6/878: *Benediktiner-Nonnen-Kloster Thorn, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1826.

APG 10/4703: *Verfassung des Benediktinerinnen-Nonnen-Klosters in Thorn*, 1827–1838 (sd 181/6566).

APG 10/4704: *Vermögen des aufgehobenen Benediktiner-Nonnenklosters zu Thorn*, Bd. II, 1827–1838 (sd 181/7125).

APG 10/4705: *Personalstand des Benediktinerklosters in Thorn*, 1827–1838 (sd 181/6588).

APG 10/4706: *Aufhebung des Benediktiner-Nonnenklosters zu Thorn*, Bd. I, 1827–1838 (sd 181/6576).

APG 10/4707: *Aufhebung des Benediktiner-Nonnenklosters zu Thorn*, Bd. II, 1827–1838 (sd 181/6577).

APG 10/4708: *Fiskus wider Hutmacher und Ratsdiener Herrenbecksche Erben zu Thorn wegen rückständiger Zinsen an das aufgehobene Benediktinerinnenkloster zu Thorn*, 1827–1838 (sd 181/6078).

APG 10/4709: *Fiskus wider Gutsbesitzer v. Wilczewski zu Wondzyn wegen eines auf Wondzyn eingetragenen Kapital für das Benediktinerinnenkloster zu Thorn*, 1827–1838 (sd 181/6237).

APG 10/4710: *Fiskus wider Gutsbesitzer v. Wilczewski zu Wondzyn wegen eines auf Wondzyn eingetragenen Kapital für das Benediktinerinnenkloster zu Thorn*, Bd. II, 1827–1838 (sd 181/6238).

APG 10/4711: *Fiskus wider Gutsbesitzer v. Wilczewski wegen eines auf Wondzyn eingetragenen Kapital für das Benediktinerkloster zu Thorn*, Bd. III, 1836–1837 (sd 181/6239).

APG 10/4728: *Fiskus wider Gutsbes. v. Mazowieckische Erben wegen Kaufgelderrestforderung für die Güter Zakrzewo und Tyllitz*, 1845 (sd 181/6222).

* 181/179: *Akzisevergütung für das Hospital des Benediktiner-Nonnenklosters zu Thorn*, 1823–1824.

* 181/6578: *Vermögen des Benediktinerinnen-Nonnen-Klosters in Thorn*, 1815–1832.

ŻARNOWIEC

akta zaginionie APG 6/881: *Personel im Kloster Zarnowitz*, 1808.

BERNARDYNI

KADYNY²²

APG 6/844: *Das Bernhardiner-Kloster zu Kadinen*, Bd. I, 1817–1837, Kloster Aufhebung.

APG 6/845: *Das Bernhardiner-Kloster zu Kadinen*, Bd. II, 1837–1860, Kloster Aufhebung.

22 Na temat dziejów klasztoru i innych źródeł go dotyczących zob. K. GRUZIŃSKI, *Kadyny*, [w:] H. E. WYCZAŃSKI (red.), *Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych*, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 103–107; W. ZAWADZKI, *Dzieje klasztoru bernardyńskiego w Kadynach* (Suplement Hozjański, Seria Historyczna, 6), Olsztyn 2002; IDEM, *Die Franziskaner in Cadinen – Geschichte des Bernhardinerklosters*, „Westpreußen Jahrbuch”, 56/57, 2006, s. 5–17.

APG 6/846: *Errichtung einer Emeritenanstalt für das Bistum Ermland zu Kadinen*, 1832–1863.

APG 10/3341: *Aufhebung des Klosters zu Kadinen*, 1810–1811 (sd 181/4767).

LUBAWA²³

akta zaginionie APG 6/866: *Aufhebung des Bernhardiner-Klosters zu Löbau*, 1819–1861.

akta zaginionie APG 6/876: *Klosterbibliothek der Bernhardiner-Klöster Thorn und Löbau*, 1821.

APG 10/3831: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Löbau*, 1817–1852 (sd 181/6392).

APG 10/3832: *Personalakten des Bernhardinerklosters in Löbau*, 1816–1817 (sd 181/6391).

APG 10/3833: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Löbau*, 1820–1872 (sd 181/6395).

APG 10/3834: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Löbau*, 1821 (sd 181/6396).

NOWE²⁴

APG 10/334: *Sicherstellung der Klosterwiesen bei Neuenburg*, 1828–1830 (sd 181/339).

APG 10/4009: *Klosterbau Neuenburg (Bernhardiner)*, 1810–1832 (sd 181/7494).

APG 10/4010: *Kloster-Personalia Neuenburg*, 1809–1822 (sd 181/7485).

APG 10/4011: *Vermögen des aufgehobenen Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. IV, 1826–1831 (sd 181/15506).

APG 10/4012: *Kloster Säkularisation Neuenburg*, 1810 (sd 181/7503).

APG 10/4013: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. I, 1811–1838 (sd 181/7486).

APG 10/4014: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. II, 1839–1843 (sd 181/7487).

APG 10/4015: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. III, 1843–1860 (sd 181/7488).

APG 10/4016: *Aufsicht über das Bernhardiner Kloster (zu Neuenburg) und dessen Verwaltung Vermögen, Generalia*, 1811–1823 (sd 181/7501).

APG 10/4017: *Inventar des Vermögens des Klosters in Neuenburg*, Kommunal-Akten, 1787–1811 (sd 181/7498).

23 Akt kasacyjnych klasztoru z zespołu rejencji kwidzyńskiej nie znał J. A. MAZUREK, *Kasata zakonu bernardynów*, s. 486, przyp. 27. Zarys dziejów i inne źródła opisał J. KRAWIEC, *Lubawa*, [w:] H. E. WYCZAWSKI (red.), *Klasztory bernardyńskie*, s. 184–188.

24 Zob. ponadto w APB, zespół nr 445: *Klasztor bernardynów w Nowem* (jednak bez akt kasacyjnych). Zarys dziejów i inne źródła opisał H. E. WYCZAWSKI, *Nowe*, [w:] IDEM (red.), *Klasztory bernardyńskie*, s. 233–237.

APG 10/4018: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. I, 1809–1817 (sd 181/7489).

APG 10/4019: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. II, 1817–1822 (sd 181/7490).

APG 10/4020: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, Bd. III, 1822–1826 (sd 181/7491).

APG 10/4021: *Vermögen des aufgehobenen Bernhardiner Klosters in Neuenburg*, Bd. V, 1832–1839 (sd 181/7492).

APG 10/4022: *Vermögen des aufgehobenen Bernhardiner Klosters in Neuenburg*, Bd. VI, 1839–1855 (sd 181/7493).

APG 10/4023: *Gerichtlicher Verkauf einiger Sachen die nach dem Tode des Paters Jubilat Wax im Kloster (Bernhardiner Neuenburg) vorgefunden sind*, 1822–1823 (sd 181/7499).

APG 10/4024: *Rechnungslegung über Verwendung der Einkünfte des aufgehobenen Bernhardinerklosters in Neuenburg*, 1821–1837 (sd 181/7484).

APG 10/4025: *Austuung der Ländereien des aufgehobenen Bernhardiner Klosters in Neuenburg*, 1823–1837 (sd 181/7495).

APG 10/4026: *Austuung der Ländereien des aufgehobenen Bernhardiner Klosters in Neuenburg*, Bd. II, 1838 (sd 181/7496).

APG 10/4027: *Untersuchung gegen die Patres Felix Hippel und Cassianus Dzierzynski*, 1812–1815 (sd 181/7497).

APG 10/4028: *Prozess des Fiskus gegen die Erben des Johann Lewald v. Jesierski wegen der auf den Gütern Bobrowo, Grzybow und Naymowo für das Bernhardinerkloster zu Neuenburg haftende 200 Rth.*, 1818–1834 (sd 181/6140).

APG 10/4029: *Fiskus wider v. Skorczewskische Erben wegen Schuld an das Bernhardinerkloster zu Neuenburg*, 1823–1834 (sd 181/6146).

APG 10/4030: *Fiskus wider Kommerzienrat Muhl zu Danzig wegen beschlagnahmten Pachtzinses vom Gute Kleschkau zu Gunsten des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, 1823–1832 (sd 181/6149).

APG 10/4031: *Fiskus wider Kommerzienrat Muhl zu Danzig wegen beschlagnahmten Pachtzinses vom Gute Kleschkau zu Gunsten des Bernhardinerklosters in Neuenburg*, 1827 (sd 181/6150).

APG 10/4032: *Fiskus wider Graf Ignatz v. Skorczewski zu Nekla b/Posen wegen Schuldforderung für das Kloster Neuenburg*, 1828–1833 (sd 181/6210).

APG 10/4033: *Fiskus wider Gutsbesitzer v. Tucholka auf Kozielec wegen Pachtzinsen für die zum Bernhardinerkloster gehörigen kleinen Wiesen*, 1831–1834 (sd 181/6087).

APG 10/4034: *Fiskus gegen den Grafen Krasiński wegen einer dem vormaligen Bernhardinerkloster zu Neuenburg rückständigen Rente von 33 Rth. 10 Sgr.*, 1840–1842 (sd 181/6209).

APG 10/4035: *Fiskus c/a Kaufmann Cronbach wegen Zahlung d. Betrages für den gekauften Teil d. Klosterhofmauer*, 1842–1845 (sd 181/7502).

APG 10/4086: *Aufsicht über das Kloster zu Neuenburg*, Bd. II, 1809–1821 (sd 181/7500).

ŚWIECIE²⁵

akta zaginione APG 6/874: *Säkularisation der Kloster, insbesondere Aufhebung des Bernhardinerklosters in Schwetz*, 1818–1819.

akta zaginione APG 6/1298: *Reformatenkloster in Schwetz, Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1837.

APG 10/4533: *Bauangelegenheiten des Bernhardinerklosters in Schwetz*, 1816–1823 (sd 181/6499).

APG 10/4534: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Schwetz*, Bd. II, 1818–1825 (sd 181/6494).

APG 10/4535: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Schwetz*, Bd. III, 1825–1859 (sd 181/6495).

APG 10/4536: *Personale im Bernhardinerkloster zu Schwetz*, 1809–1818 (sd 181/6500).

APG 10/4537: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Schwetz*, 1810–1857 (sd 181/6498).

APG 10/4538: *Fiskus (Kloster zu Schwetz) wider Landfährnich v. Pawlowski auf Rolau wegen Schuldzinsen an das Kloster*, 1818–1834 (sd 181/6242).

APG 10/4539: *Fiskus (Patron der Kirche) wider Josef v. Tucholskische Erben wegen Schuldiger Zinsen an das Bernhardinerkloster zu Schwetz*, 1817–1818 (sd 181/6085).

* 181/5409: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Schwetz*, Bd. I, 1810–1818.

TORUŃ²⁶

akta zaginione APG 6/875: *Verkauf eines auf der Mocker belegenen Gartens vom Bernhardiner-Kloster Thorn*, 1821.

akta zaginione APG 6/876: *Klosterbibliothek des Bernhardiner-Klosters Thorn und Löbau*, 1821.

akta zaginione APG 6/879: *Bernhardiner-Kloster Thorn, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1819.

APG 10/4713: *Vermögen des Bernhardinerklosters in Thorn*, 1817 (sd 181/6574).

APG 10/4714: *Personalstand des Bernhardinerklosters in der Stadt Thorn*, 1817–1821 (sd 181/6584).

25 Ponadto w GStA PK, XIV. HA, Rep. 181, znajduje się poszyt *Schwetz, Bernhardinerkloster (I. 1810–1818)*. Zarys dziejów i inne źródła opisał H. E. WYCZAŃSKI, *Świecie*, [w:] IDEM (red.), *Klasztory bernardyńskie*, s. 362–365.

26 O innych źródłach zgromadzonych w Archiwum Państwowym w Toruniu zob. J. A. MAZUREK, *Kasata zakonu bernardyńców*, s. 488. Na temat losów biblioteki zob. W. KWIATKOWSKA, *Średniowieczna biblioteka klasztoru franciszkanów w Toruniu*, „Folia Toruniensia”, 1, 2000, s. 9–30. Zarys dziejów i inne źródła opisał także H. E. WYCZAŃSKI, *Toruń*, [w:] IDEM (red.), *Klasztory bernardyńskie*, s. 381–386.

APG 10/4715: *Aufhebung des Bernhardinerklosters in Thorn*, 1821–1832 (sd 181/6569).

APG 10/4716: *Instandsetzung des ehemaligen Bernhardinerklosters jetzt 2 Pfarrkirche zu Thorn*, 1824–1825 (sd 181/6589).

APG 10/4987a: *Bauangelegenheiten bei dem Bernhardiner-Kloster in Thorn*, 1816 (sd 181/6583).

APG 10/4987b: *Verfassung des Bernhardiner-Klosters in Thorn*, 1819 (sd 181/6582).

ZAMARTE²⁷

akta zaginione APG 6/1251: *Kloster in Jakobsdorf, Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, Bd. I, 1826.

APE 59/3: *Die Aufhebung des Klosters in Jakobsdorf*, 1875–1880 (sd 181/IIa/776).

APG 10/3293: *Kloster Rechnungswesen Jakobsdorf*, 1828–1845 (sd 181/15314).

APG 10/3294: *Verfassung des Bernhardinerklosters in Jakobsdorf*, 1809–1814 (sd 181/7379).

APG 10/3295: *Vermögen des Klosters in Jakobsdorf*, 1809–1825 (sd 181/7374).

APG 10/3296: *Vermögen des Klosters in Jakobsdorf*, 1826 (sd 181/7376).

APG 10/3297: *Vermögen des Klosters in Jakobsdorf*, Bd. II, 1826–1830 (sd 181/7375).

APG 10/3298: *Vermögen des Klosters in Jakobsdorf*, Bd. III, 1830–1850 (sd 181/15312).

APG 10/3299: *Personalakten des Klosters in Jakobsdorf*, 1809–1823 (sd 181/7380).

APG 10/3300: *Aufhebung des Klosters in Jakobsdorf*, Bd. I, 1811–1840 (sd 181/15315).

APG 10/3301: *Aufhebung des Klosters in Jakobsdorf*, Bd. II, 1840–1870 (sd 181/15316).

APG 10/3302: *Austattung der Grundstücke des ehemaligen Klosters in Jakobsdorf*, 1827–1842 (sd 181/15313).

APG 10/3304: *Fiskus wider Josef Lehwald-Jesierskische erbschaftl. Liquidationsmasse wegen Schulden d. ehemal. Bernhardinerkloster zu Jakobsdorf*, 1824–1834 (sd 181/6115).

APG 10/3305: *Fiskus gegen Geschwister von Piechowski (betr. Klostervermögen)*, 1833–1848 (sd 181/7377).

27 Ponadto w GStA PK, XIV. HA, Rep. 374: *Klostervermögen (Kloster Jakobsdorf)*, 1776–1825. Zarys dziejów i inne źródła opisał także H. E. WYCZAWSKI, *Zamarte*, [w:] IDEM (red.), *Klasztory bernardyńskie*, s. 447–450.

APG 10/3306: *Fiskus wider Geschwister von Piechowskische (betr. Klostervermögen)*, 1837–1843 (sd 181/6197).

BRYGIDKI²⁸

GDAŃSK

APG 6/860: *Die Aufhebung des Brigittiner-Klosters in Danzig*, 1822–1841.

APG 9/691: *Aufhebung des Brigittiner-Klosters in Danzig*, Bd. II, 1837–1858.

CYSTERSI

OLIWA

akta zaginione APG 6/883: *Die Verbesserung des Schulwesens im polnischen Teile Westpreussens und Verwendung einiger Kapitalien der Klöster*, 1834–1839.

akta zaginione APG 6/905: *Abtretung des abteilichen Schlosses Oliva an den Fiskus und Ankauf des Karlsberges*, Bd. I, 1836.

akta zaginione APG 6/906: *Abtretung des abteilichen Schlosses Oliva an den Fiskus und Ankauf des Karlsberges*, Bd. II, 1841.

APG 6/98: *Stadt Danzig, Einrichtung einer Armen und Arbeitsanstalt in dem dazu zu überlassenden Kloster Oliva betr.*, 1830.

APG 6/869: *Aufhebung des Klosters Oliva*, 1817–1831.

APG 6/870: *Prozess des Klosters Oliva contra Danzig*, 1825–1836.

APG 6/871: *Bibliothek des ehem. Cisterzienser-Klosters Oliva*, 1826–1836.

APG 6/872: *Bücherverzeichnis des Cisterzienser-Klosters Oliva*, 1825.

APG 6/902: *Die Abtretung des zur Abteil Oliva gehörigen auf dem Holzmarkt zu Danzig sub. Nr. 80 belegenen Hauses an den Fiskus behufs besserer Dotierung der Pfarrschule Oliva*, 1829.

APG 10/2158: *Einziehung der Einkünfte des zu dem Kloster Oliva gehörigen adl. Guts Budisch und Abführung derselben an die Danziger Regierung, Generalia*, 1832–1835 (sd 181/5301).

PELPLIN

akta zaginione APG 6/814: *Die Sicherung der Kapitalien der Klöster Pelplin und Karthaus*, Bd. I, 1823–1831.

akta zaginione APG 6/815: *Die Sicherung der Kapitalien der Klöster Pelplin und Karthaus*, Bd. II, 1832–1853.

akta zaginione APG 6/819: *Den Bau von Pelplin und Karthaus betr.*, Bd. I, 1822–1825.

akta zaginione APG 6/820: *Den Bau von Pelplin und Karthaus betr.*, Bd. II, 1825–1827.

²⁸ Informacje o innych materiałach archiwalnych zob. M. BORKOWSKA, *Zakony żeńskie*, s. 318.

- akta zaginione APG 6/821: *Die Bauten in Pelplin*, Bd. III, 1827–1838.
- akta zaginione APG 6/822: *Die Bauten in Pelplin*, Bd. III, 1838–1846.
- akta zaginione APG 6/847: *Die Administration des aufgehobenen Klosters zu Pelplin*, 1823–1830.
- akta zaginione APG 6/851: *Die Aufhebung der Klöster Pelplin und Karthaus, Aufnahme des Inventars und Unterbringung und Pensionierung der Konventualen*, Bd. I, 1821–1823.
- akta zaginione APG 6/851b: *Aufhebungsurk. von Pelplin 14 III 1824*.
- akta zaginione APG 6/852: *Aufhebungsurk. von Pelplin*, Bd. II, 1823–1856.
- akta zaginione APG 6/853: *Rechnungslegung über die Administration des aufgehobenen Klosters Pelplin*, 1824–1829.
- akta zaginione APG 6/854: *Die Bibliothek des Cisterzienser-Klosters zu Pelplin*, 1820.
- akta zaginione APG 6/855: *Die Prozesssache des ehem. Klosters zu Pelplin c/a Lewin Herschberg – Pr. Stargard*, 1824–1825.
- APG 9/1050: *Constituierung der Kirche zu Neukirch bei Pelplin, Krolowlass und Pogutken nach Aufhebung des Klosters zu Pelplin*, 1823–1826.
- APG 10/2393: *Aufsicht über das Kloster in Pelplin*, 1809 (sd 181/4766).
- APG 10/2552: *Die dem Domkapitel zu Pelplin in Nutzung zu überlassenden Vorwerke des aufgehobenen Klosters zu Pelplin, (Polsko und Neuhof)*, 1832–1840 (sd 181/5326).
- APG 10/4162: *Personale im Kloster Pelplin*, 1809–1814 (sd 181/4765).
- APG 10/4163: *Inventariums über das Vermögen des Cisterzienser Klosters zu Pelplin*, 1810–1815 (sd 181/5099).
- APG 10/4164: *Fiskus wider v. Tucholka Erben wegen Schuldforderung für das Kloster zu Pelplin*, 1822–1827 (sd 181/6086).
- APG 10/4165: *Fiskus (Provinzialschulkolleg Altschotland) wider Danzig Stadt wegen rückständiger Kompetenz aus Hoppenbruch für Kloster Pelplin*, 1831–1839 (sd 181/6122).
- APG 10/4166: *Subhastation der adl. Güter Bietow und Litestow wegen Schuld an d. Kloster zu Pelplin*, 1824–1828 (sd 181/6088).
- APG 10/4167: *Fiskus (Provinzialschulkolleg) wider Danzig Stadt wegen d. rückständigen Kompetenz von Hoppenbruch für das Kloster Pelplin*, 1828–1837 (sd 181/6223).

KORONOWO

Akta znajduj się w Archiwum Państwowym w Bydgoszczy, zespł nr 437: *Klasztor cystersw w Koronowie*.

DOMINIKANIE

CHELMNO²⁹

APE 59/4: *Die Aufhebung des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. I, 1828–1836 (sr Litt. C no 3; sd 181/IIa/145).

APE 59/5: *Die Aufhebung des Dominikanerklosters in Kulm und der Ausbau der Klosterkirche für den evangelischen Gottesdienst*, Bd. IV, 1873–1880 (sr Litt. C no 3; sd 181/IIa/146).

APE 59/6: *Die Aufhebung des Dominikanerklosters in Kulm und der Ausbau der Klosterkirche für den evangelischen Gottesdienst*, Bd. V, 1880–1883 (sr Litt. C no 3; sd 181/IIa/147).

APE 59/7: *Der Vermögensstand des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. III, 1839–1854 (sr Litt. C no 3; sd 181/IIa/148).

APE 59/8: *Der Vermögensstand des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. IV, 1854–1878 (sr Litt. C no 3; sd 181/IIa/149).

APG 10/68: *Einrichtung des Dominikanerklosters in Kulm zur Besserungsanstalt, Generalia*, 1828–1833 (sd 181/846).

APG 10/3619: *Bauangelegenheiten bei dem Dominikanerkloster in Kulm*, 1820–1830 (sd 181/6318).

APG 10/3620: *Verfassung des Dominikanerklosters in Kulm*, 1817–1818 (sd 181/6317).

APG 10/3621: *Der Vermögenszustand des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. I, 1816–1829 (sd 181/14828).

APG 10/3622: *Der Vermögenszustand des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. II, 1830–1839 (sd 181/14829).

APG 10/3623: *Dominikanerkloster zu Kulm, Personalien*, 1817–1834 (sd 181/6352).

APG 10/3624: *Vernehmungen der einzelnen Mitglieder mehrerer Landgemeinden wegen der Übernahme der Dominikanerkirche in Kulm*, 1838 (sd 181/6323).

APG 10/3625: *Die Aufhebung des Dominikanerklosters in Kulm*, Bd. II, 1836–1840 (sd 181/14826).

APG 10/3626: *Bauakten der Dominikanerkirche in Kulm*, Bd. III, 1841–1873 (sd 181/14827).

APG 10/3627: *Fiskus wider Land und Stadtgerichtssekretar Wycziński zu Kulm wegen Schuld an das Kloster*, 1836–1838 (sd 181/6177).

APG 10/3628: *Fiskus gegen die Anton Bogurskischen Erben wegen eines dem Dominikanerkloster (Kulm) schuldigen Kapitals*, 1838–1839 (sd 181/6166).

29 Źródł tych nie znał E. Piszcz, *Polityka kasacyjna*, s. 106.

APG 10/3629: *Fiskus wider Witwe Klawon und Kaufmann Schmarse zu Kulm wegen rückständiger Zinsen von einen Hypothekenkapitals für das Dominikanerkloster*, 1840–1842 (sd 181/6319).

APG 10/3630: *Fiskus wider Fleischermeisterswitwe Pfennig geb. Swiderski wegen Schuldforderung (Dominikanerkloster Kulm)*, 1854–1856 (sd 181/6320).

APG 10/5059: *Vollmachten einiger Landgemeinden zur Annahme der Dominikanerkirche in Kulm zum evangel. Gottesdienst*, 1836 (sd 181/6321).

APG 10/5060: *Vorladungen der evangel. Kirchengemeinde zur Übernahme der Dominikanerkirche zu Kulm*, 1837–1838 (sd 181/6322).

APG 10/8438: *Die Naturalabgaben des Domänenamts Unislaw an das aufgehobene Dominikaner-Kloster in Kulm*, 1837–1838 (sd 181/12763).

GDAŃSK³⁰

APG 8/861: *Klosterpersonal des Dominikaners zu Danzig*, 1815–1835.

TCZEW³¹

akta zaginionie APG 6/862: *Aufhebung des Dominikaner-Klosters in Dirschau*, 1817–1845.

APG 10/4444: *Subhastation des Gutes Zeisgendorf Nr. 295 wegen Schulden*, 1825–1837 (sd 181/6188).

TORUŃ³²

akta zaginionie APG 6/877: *Aufhebung des Dominikaner-Klosters in Thorn*, 1820.

APG 10/2587: *Kepinski (Kloster) wider Lukowski wegen Klosterkapitalien*, 1816 (sd 181/7402).

APG 10/4619: *Fiskus wider Erbpächter Freytag zu Sullnowo bei Schwetz*, 1822–1823 (sd 181/6203).

APG 10/4717: *Bauangelegenheiten bei dem Dominikanerkloster in Thorn*, 1818–1818 (sd 181/6575).

30 Ponadto w GStA PK, II. HA, Abt. 9, Sect. XI, Nr. 6, 1806 (Akta Kamery Wojny i Domen) – akta dotyczące kasaty dominikanów i karmelitów w Gdańsku.

31 GStA PK, I. HA, Rep. 76 Kultusministerium, IV Sekt. 3, Tit., Nr. XIII, Nr. 22: *Das Dominikaner-Kloster zu Dirschau, die Aufhebung desselben pp. und Bestimmung über das vorhandene Vermögen*, Bd. I, 1818–1842.

32 Źródła tych nie znał E. PIŚCZ, *Polityka kasacyjna*, s. 106. Na temat źródeł z drugiej połowy XVIII w. oraz z okresu przygotowywania kasaty, z częściową ich edycją, zob. W. SZOŁDRSKI, *Z dziejów dominikanów w Toruniu*, „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu”, 8, 1929–1931, 2, s. 43–86; K. CIESIELSKA, *Inwentarze kościoła św. Mikołaja i klasztoru dominikanów w Toruniu z lat 1817 i 1831*, „Zapiski Historyczne”, 48, 1983, 3, s. 185–199; W. KWIATKOWSKA, *Biblioteka klasztoru dominikanów toruńskich w średniowieczu. Uwagi o zawartości tematycznej*, [w:] R. CZAJA, J. TANDECKI, *Studia nad dziejami miast i mieszczaństwa w średniowieczu. Studia ofiarowane Profesorowi Antoniemu Czacharowskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej (Studia Polonica Historiae Urbanae, 2)*, Toruń 1996, s. 155–172 (tam dalsze wskazówki na temat źródeł zgromadzonych w zespole *Akta miasta Torunia*). Kilka poszytów akt dotyczących przebiegu kasaty zgromadzono także w zespole *Klasztor dominikanów w Toruniu* (nr 45–47) w Archiwum Państwowym w Toruniu.

APG 10/4718: *Einrichtung von Wohnungen für Hilfsgeistliche und Organisten bei der Kirche des aufgehobenen Dominikanerklosters in der Stadt Thorn*, 1822 (sd 181/6581).

APG 10/4719: *Vermögen des Dominikanerklosters in Thorn*, Bd. I, 1817–1828 (sd 181/6570).

APG 10/4720: *Vermögen des Dominikanerklosters in Thorn*, Bd. II, 1821–1828 (sd 181/6571).

APG 10/4721: *Vermögen des aufgehobenen Dominikanerklosters zu Thorn*, 1828–1882 (sd 181/6572).

APG 10/4722: *Personalakten des Dominikanerklosters in der Stadt Thorn*, 1816–1820 (sd 181/6579).

APG 10/4723: *Aufhebung und Ausmittlung des Vermögens des Dominikanerklosters in Thorn*, 1820–1821 (sd 181/6563).

APG 10/4724: *Aufhebung des Dominikanerklosters in Thorn*, 1820–1838 (sd 181/6573).

APG 10/4725: *Dominikaner (Thorn) wider die v. Rudnickischen erbschaftlich Liquidationsmasse wegen Forderung*, 1810–1827 (sd 181/7403).

APG 10/4726: *Dominikaner (Thorn) wider die v. Rudnickischen erbschaftlich Liquidationsmasse wegen Forderung*, 1822 (sd 181/6127).

APG 10/4727: *Von Ruttkowski wider Fiskus (Dominikaner zu Thorn) wegen Kapitalschuld*, 1823–1824 (sd 181/6099).

APG 10/4728: *Subhastation von Grabia und Wahrnehmung der Gerechtsame des Dominikaner Klosters zu Thorn*, 1825–1830 (sd 181/6141).

FRANCISZKANIE KONWENTUALNI

CHELMNO

APG 8/2683: *Gesuch um Aufhebung des Franziskanerklosters ingl. Aufhebung des Klosters*, Bd. I, 1798–1806.

APG 10/3631: *Ausbau und Einrichtung der Gebäude des aufgehobenen Franziskanerklosters in Kulm*, 1818–1820 (sd 181/6347).

APG 10/3632: *Vermögen des ehemaligen Franziskanerklosters in Kulm*, 1852–1853 (sd 181/6357).

APG 10/5061: *Verleihung der Klosterkirche zu Kulm an die evang. Gemeinde zum gottesdienstlichen Gebrauch und zum Ausbau des Kirchengebäudes als Gymnasium*, 1823–1840 (sd 181/6306).

APG 10/5062: *Verleihung der Klosterkirche zu Kulm an die evang. Gemeinde zum gottesdienstlichen Gebrauch und zum Ausbau des Kirchengebäudes als Gymnasium*, 1840–1866 (sd 181/6307).

CHEŁMŹA

akta zaginione APG 6/857: *Die Inspektion des Weltgeistlichen Invalidenhauses zu Kulmsee*, 1818–1832.

akta zaginione APG 6/858: *Das aufgehobene Franziskaner-Kloster zu Kulmsee, Einrichtung des Emeritenhauses sowie Verlegung nach Karthaus*, 1824–1859.

APG 10/3633: *Aufgehobene Franziskanerkloster und gegenwärtige Weltgeistliche Invalidenhaus in Kulmsee*, 1832–1840 (sd 181/6362).

APG 10/3661: *Aufhebung des Franziskanerklosters in Kulmsee und Einrichtung der selben zum Invalidenhaus für Geistliche*, Bd. I, 1797–1807 (sd 181/15174).

APG 10/3662: *Aufhebung des Franziskaner Klosters in Kulmsee und Einrichtung der selben zum Invalidenhaus für Geistliche*, 1825 (sd 181/6360).

APG 10/3663: *Personalakten des Franziskanerklosters in Kulmsee*, 1816 (sd 181/6364).

APG 10/3664: *Errichtung eines Invalidenhauses im aufgehobenen Franziskanerkloster zu Kulmsee*, 1840–1870 (sd 181/6363).

APG 10/3665: *Vom Kulmer Bischof reklamierte Messfondationskapitalien*, 1856 (sd 181/6366).

APG 10/3666: *Fiskus weltgeistl. Invalideninstitut Kulmsee wider das Dominium Nawra wegen Hypothekenzinsen für das ehemalige Franziskanerkloster in Kulmsee*, 1830–1831 (sd 181/6083).

APG 10/5078: *Verleihung des Franziskanerklosters an die evangel. Gemeinde in der Stadt Kulmsee*, 1823–1839 (sd 181/14853).

KAPUCYNI

RYWAŁD³³

akta zaginione APG 6/823: *Verlegung des kath. Pfarrsystems von Burstinowo nach Rehwalde*, 1847–1873.

APG 6/1304: *Das Kapuziner-Kloster zu Rehwalde (Emeriten-Anstalt) Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung, Emeritenhäuser*, 1821.

APG 10/2151: *Errichtung einer geistlichen Korrekionsanstalt im aufgehobenen Kapuzinerkloster in Rehwalde*, 1825–1851 (sd 181/6472).

APG 10/4383: *Verfassung des Kapuzinerklosters zu Rehwalde*, 1816 (sd 181/6468).

APG 10/4384: *Vermögen des Kapuzinerklosters zu Rehwalde*, 1817–1834 (sd 181/6469).

APG 10/4385: *Kloster Personal-Akten zu Rehwalde*, 1815–1825 (sd 181/6470).

33 Źródła tych nie znał E. Piśszcz, *Polityka kasacyjna*, s. 105. Na temat źródeł i dziejów klasztoru zob. Z. Kratochwil, *Klasztor kapucynów w Rywałdzie Królewskim na Pomorzu Nadwiślańskim w latach 1747–1825*, „Rocznik Gdański”, 43, 1983, 1, s. 109–143.

APG 10/4386: *Aufhebung des Kapuzinerklosters zu Rehwalde*, 1825 (sd 181/6471).

KARMELICI³⁴

GDAŃSK

APG 6/859: *Das Karmeliter-Kloster in Danzig, Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1822–1852.

KARTUZI

KARTUZY³⁵

akta zaginione APG 6/814: *Die Sicherung der Kapitalien der Klöster Pelplin und Karthaus*, Bd. I, 1823–1831.

akta zaginione APG 6/815: *Die Sicherung der Kapitalien der Klöster Pelplin und Karthaus*, Bd. II, 1832–1853.

akta zaginione APG 6/819: *Den Bau von Pelplin und Karthaus betr.*, Bd. I, 1822–1825.

akta zaginione APG 6/820: *Den Bau von Pelplin und Karthaus betr.*, Bd. II, 1825–1827.

akta zaginione APG 6/834: *Das ehemalige Kloster Karthaus als Emeritenhaus*, Bd. I, 1818–1840.

akta zaginione APG 6/835: *Das ehemalige Kloster Karthaus als Emeritenhaus*, Bd. II, 1832–1844.

akta zaginione APG 6/836: *Das ehemalige Kloster Karthaus als Emeritenhaus*, Bd. III, 1841–1848.

akta zaginione APG 6/836a: *Die Verfassung des Karthaus-Klosters zu Karthaus und die Verwendung der Gebäude des 1823 aufgehobenen Klosters (hierin eine Darstellung darüber)*, 1796–1869.

akta zaginione APG 6/837: *Karthauser Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1828–1839.

akta zaginione APG 6/838: *Die Administration der Güter des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. I, 1823.

akta zaginione APG 6/839: *Die Administration der Güter des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. II, 1824.

34 Ponadto w GStA PK, II. HA, Abt. 9, Sect. XI, Nr. 6, 1806 (Akta Kamery Wojny i Domen) – akta dotyczące kasaty dominikanów i karmelitów w Gdańsku.

35 Na temat kasaty i źródeł pokasacyjnych zob. P. CZAPLEWSKI, *Kartuzja kaszubska*, [do druku przygotowała A. SZAFRANOWA], Gdańsk 1966, s. 46–47, 245.

akta zaginione APG 6/840: *Die Administration der Güter des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. III, 1824–1825.

akta zaginione APG 6/841: *Die Administration der Güter des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. IV, 1826.

akta zaginione APG 6/848: *Die Administration des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, 1823–1830.

akta zaginione APG 6/849: *Rechnungslegung über die Administration des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. I, 1825–1828.

akta zaginione APG 6/850: *Rechnungslegung über die Administration des aufgehobenen Klosters zu Karthaus*, Bd. II, 1828–1830.

akta zaginione APG 6/851: *Die Aufhebung der Klöster Pelplin und Karthaus, Aufnahme des Inventars und Unterbringung und Pensionierung der Konventaulen*, Bd. I, 1821–1823.

akta zaginione APG 6/851a: *Aufhebungsurk. von Karthaus 14 III 1823*.

APG 10/3424: *Vermögensinventar des Klosters in Karthaus, Akta Commissio-nalia*, 1808–1811 (sd 181/7476).

MISJONARZE ŚW. WINCENTEGO À PAULO

CHELMNO

APG 10/3634: *Verfassung und frühere Verhältnisse der Akademie und des sog. Missionarienkonzvents zu Kulm*, 1815–1857 (sd 181/6354).

APG 10/3635: *Verfassung des Missionarenkonzvents in Kulm*, 1817 (sd 181/6349).

APG 10/3636: *Angabe der Kapitalien usw. der Missionarenkongregation für d. Bericht bei ihrer Auflösung (Kulm)*, 1822 (sd 181/6356).

APG 10/3637: *Vermögen der Akademie zu Kulm*, 1815–1822 (sd 181/6351).

APG 10/3638: *Vermögen des aufgehobenen Missionarienkonzvents in Kulm*, 1819–1853 (sd 181/6348).

APG 10/3639: *Aufhebung des kathol. Missionarienkonzvents in Kulm*, 1820–1822 (sd 181/15165).

APG 10/3640: *Aufhebung des kathol. Missionarienkonzvents in Kulm*, 1822 (sd 181/6717).

APG 10/3641: *Aufhebung des Missionarienkonzvents in Kulm*, 1822–1842 (sd 181/6350).

ŚW. WOJCIECH KOŁO GDAŃSKA

akta zaginione APG 6/842: *Aufhebung des Missionarien-Konzvents in St. Albrecht*, 1818–1827.

NORBERTANKI

ŻUKOWO

akta zaginione APG 6/882: *Nonnenkloster Zuckau, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1827.

PAULINI

TOPOLNO³⁶

APE 59/10: *Die Bauten an dem aus Paulinerkloster in Topolno*, 1851–1880 (sd 181/IIa/1461).

APE 59/11: *Bauakten des aus dem Paulinerkloster in Topolno jetzt Hospital*, 1851–1880 (sd 181/IIa/2024).

APG 10/4771: *Verfassung des Paulinerklosters in Topolno*, 1810–1816 (sd 181/15811).

APG 10/4772: *Vermögen des Paulinerklosters in Topolno*, 1809–1816 (sd 181/15809).

APG 10/4773: *Vermögen des Paulinerklosters in Topolno*, Bd. II, 1816–1818 (sd 181/6553).

APG 10/4774: *Kloster, Personalia, Topolno*, 1809–1812 (sd 181/6561).

APG 10/4775: *Aufhebung des Paulinerklosters in Topolno*, 1810–1813 (sd 181/15810).

APG 10/4776: *Fiskus wider Kätner Tomas Falencykowski zu Gruczno wegen schuldiger Kapitalzinsen an das Kloster Topolno*, 1817–1820 (sd 181/6132).

APG 10/4777: *Fiskus (Kirche zu Topolno) wider Piwnicki wegen Auszahlung eines Legats seiner Ehefrau für das Kloster zu Topolno*, 1817–1824 (sd 181/6124).

APG 10/4778: *Fiskus (Kirche zu Topolno) wider die Erben des Ratsmanns Gerlowsky zu Schwetz wegen Schuldforderung des ehemaligen Klosters*, 1829 (sd 181/6243).

APG 10/4779: *Subhastion d. Erbpachtsgrundstücks auf dem ehemaligen Grupp-schen Hauptgute der Ewertschen Eheleute wegen Schuld an das ehemal. Paulinerkloster zu Topolno*, 1833 (sd 181/6252).

APG 10/4780: *Fiskus (Kloster zu Topolno) wider die Berentschen Eheleute zu Topolinken wegen Schuldzinsen an das ehem. Kloster*, 1834–1839 (sd 181/6218).

APG 10/4781: *Bruder v. Piwnicki wider Fiskus betr. Zugehörigkeit des Gutes Czieleszynek zum Kloster Topolno*, 1842–1845 (sd 181/6136) (mit Abschriften älterer Urkunden).

* 181/6554: *Vermögen des Klosters*, Bd. III, 1818–1821.

36 Akta klasztoru znajdują się także w APB, zespół nr 450: *Klasztor paulinów w Topolnie*. Ponadto w GStA PK, XIV. HA, Rep. 181: *Topolno, Krs. Schwetz, Paulinerkloster* (1, 1811 r.).

- * 181/6555: *Vermögen des Klosters*, Bd. IV, 1821–1832.
- * 181/6556: *Vermögen des Klosters*, Bd. V, 1832–1839.
- * 181/6557: *Vermögen des Klosters*, Bd. VI, 1839–1851.
- * 181/7543: *Inventar*, 1811.

REFORMACI

BRODNICA

- APG 10/4608: *Vermögensakten des Reformatenklosters zu Strasburg*, 1817–1818 (sd 181/6520).
- APG 10/4609: *Vermögensakten des Reformatenklosters zu Strasburg*, 1833–1834 (sd 181/6521).
- APG 10/4610: *Personalakten des Reformatenklosters in Strasburg*, 1817–1832 (sd 181/6517).
- APG 10/4611: *Aufhebung des Reformatenklosters in Strasburg*, 1824–1844 (sd 181/6516).
- APG 10/4612: *Austuung der Grundstücke des Reformaten Klosters zu Strasburg*, 1832–1833 (sd 181/6634).

DZIERZGÓŃ

- APG 10/2774: *Acta des Klosters Personale in Christburg*, 1809–1831 (sd 181/6298).
- APG 10/2775: *Aufhebung des Mendicanten-Klosters in Christburg*, 1810–1834 (sd 181/6296).
- APG 10/2776: *Aufhebung des Mendicanten-Klosters in Christburg*, Bd. II, 1834–1875 (sd 181/6297).
- APG 10/2777: *Vermögen des Klosters zu Christburg*, 1809–1847 (sd 181/6293).
- * 181/6665: *Franziskaner Reformatenkloster – Bauten*, 1814–1819.
 - * 181/6666: *Aufsicht über das Personal*, 1809–1832.
 - * 181/6667: *Säkularisation der Mönche*, 1808–1810.

GDAŃSK (GDAŃSK-CHEŁM)

- APG 6/873: *Klosterpersonal zu Stolzenberg*, 1814–1815.

GRUDZIĄDZ

- akta zaginione APG 6/864: *Das Franziskaner-Reformatenkloster zu Graudenz, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1837–1839.
- akta zaginione APG 6/865: *Aufhebung des Augustiner-Klosters zu Graudenz*, 1842.
- APG 10/2953: *Verfassung des Reformaten Klosters in Graudenz*, 1809 (sd 181/6646).
- APG 10/2954: *Vermögen des Reformaten Klosters in Graudenz*, 1809–1859 (sd 181/6643).

APG 10/2955: *Personalialia, Reformaten Kloster Graudenz*, 1809 (sd 181/6644).

APG 10/2956: *Aufhebung des Reformaten Klosters in Graudenz*, 1811 (sd 181/6645).

ŁĄKI

akta zaginione APG 6/1026: *Das Reformatenkloster zu Lonk, Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, 1824.

akta zaginione APG 6/1250: *Das Reformatenkloster zu Lonk, Kloster, Aufhebung, Güterverwaltung*, Bd. II, 1862–1873.

APE 59/9: *Die Aufhebung des Reformaten Klosters in Lonk, Kreis Schwetz*, 1828–1876 (sd 181/IIa/2017).

APG 10/3109: *Bauangelegenheiten bei dem Reformatenkloster in Lonk*, 1816–1817 (sd 181/6412).

APG 10/3110: *Vermögen des Klosters in Lonk*, 1815–1841 (sd 181/15450).

APG 10/3111: *Personenstand des Reformatenklosters in Lonk*, 1817–1835 (181/15451).

APG 10/3112: *Register der in der Bibliothek des Reformaten Klosters zu Lonk befindlichen Bücher*, 1821 (181/7323).

TORUŃ-PODGÓRZ

APG 10/4228: *Verfassung des Reformatenklosters in Podgorz*, 1820–1821 (sd 181/15589).

APG 10/4229: *Vermögen des Klosters in Podgorz (Inventar und Bibliothekskatalog)*, 1817 (sd 181/15590).

APG 10/4230: *Personalakten des Reformatenklosters in Podgorz*, 1819–1833 (sd 181/6452).

APG 10/4231: *Aufhebung des Reformatenklosters in Podgorz*, 1831–1863 (sd 181/9025).

APG 10/4232: *Aufhebung des Reformatenklosters in Podgorz, Kommunal-Akten*, 1832–1848 (sd 181/6453).

WEJHEROWO

akta zaginione APG 6/867: *Klosterschule zu Neustadt*, Bd. I, 1824–1862.

akta zaginione APG 6/868: *Das Beutlersche Legat (Klostervermögen Neustadt)*, 1817–1844.

APG 9/1056: *Aufhebung des Reformaten – Klosters zu Neustadt*, Bd. I, 1834–1836.

APG 9/1057: *Aufhebung des Reformaten – Klosters zu Neustadt*, Bd. II, 1836–1840.

APG 9/1058: *Aufhebung des Reformaten – Klosters zu Neustadt*, Bd. III, 1841–1861.

Rafał KUBICKI

Records from Gdańsk and Kwidzyn districts and the Chief
Administrative Committee of the Province of West Prussia
concerning the dissolution of monasteries carried out
in the first half of the 19th century

Summary

The current paper presents the documentation concerning the monastery dissolution executed by the Prussian authorities in the first half of the 19th century in the territory of the contemporary Province of West Prussia (*Provinz Westpreußen*). The basic dissolution documentation was kept by the administrative district offices in Kwidzyn and Gdańsk (*Regierung Marienwerder*, *Regierung Danzig*). More general data was stored in the office of the Chief Administrative Committee of the Province of West Prussia at Gdańsk (later Province of Prussia), while the most general information was collected by the Ministry of Religious, Educational and Medical Affairs in Berlin (*Ministerium der Geistlichen, Unterrichts- und Medicinalangelegenheiten*), later Ministry of Religious Affairs (*Kultusministerium*). The material documenting the dissolution encompasses general records (*acta generalia*), which include directives and instructions for the enforcement of the suppression, as well as detailed records (*acta specialia*), which present the process of dissolution of particular monasteries. The documentation of monastery dissolutions offers extremely valuable data since it does not describe only the dissolution process itself, but also comprises records from the period following the formal suppression of monasteries, presenting – among other issues – the subsequent fates of their buildings and churches.

The most extensive documentation was produced in administrative district offices. It comprises not only regular correspondence between officials responsible for the preparation and execution of the dissolution of a given monastery, but also original suppression reports, inventories of property, church furnishings and equipment, and sometimes library catalogues. The state of preservation of dissolution records concerning particular monasteries varies, and not infrequently the only extant sources are the cardboard-bound archival units stored in the records of the Ministry of Religious Affairs, held at Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz in Berlin. Hence, full information on the originally produced dissolution documentation at particular administrative levels can only be provided by old inventories of the mentioned in the article fonds. Drawing on the information they contain and on present inventories helped to compile data concerning the archival units created as a result of that. In this way, it was possible to reconstruct a register of records documenting the dissolution process in the first half of the 19th century in the territory of the contemporary Province of West Prussia, taking into account also the sources that have been lost.